

Om svenska klättrare fortsätter besöka normalvägar, använda fasta rep, ev syrgas och stöd ifrån höghöjdsbärare, då får vi acceptera att den internationella utvecklingen generellt distanserar oss än längre!

En vän sa, att S Karo och A Grmovseks 24 timmars tur upp och ner för Eternal Flame på Trango 2007 var sjukt (i avseende hastighet). Jag finner, att utvecklingen av svensk expeditionsklättring försvåras av, att allmänmedia i Sverige fortsätter ha fokus på mediokra klättrerprestationer, när vi har några guldskor att framhäva som förebild för kommande aktiva:

1966 • En svensk-norsk expedition på Grönland gör 26 förstabestigningar och sex nyurer.

1981 • T Sandberg, S-G Lindblad och L Cronlund gör förstabestigningen av Annapurna Is förtopp Roc Noir (7485m). Lasse och Stenis traverserar ytterligare ca 2,5 km bort mot huvudtoppen innan (nykurs-)försöket avbröts. Sherpastöd till läger 5.

1990 • På Ama Dablam gjorde M Osness, P Malmsten och M Sundeberg en mycket

tidig decemberbestigning av normalvägen i vacker alpin stil.

1993 • Svensk förstabestigning: Swaragohini I av I Nilsson, Å Nilsson och B Andrén, svensk/indisk expedition.

2007 • N Saulnier och J Corax gör förstabestigningen av Konung Oskars Fjäll (6305 m), Tibet, i en ovanlig självständig expedition (www.utsidan.se).

H Melin och M Jakobsson klättrade en 15 repors nytur till cirka 100 meter under toppen på ett av Cat Ear Spires öron, Karakorum (BS 136, s 8).

Stora prestationer görs alltid utan fotspår framför.

Utvecklingen har de senaste decennierna tagit plats på andra ställen än normalvägarna, där Messner var involverad i de sista; Everest 1978 (jag noterar, att han i boken "Free Spirit" filosoferade runt even-

Daniel Bidner, Reinmar Joswig, Andrew Lock, Anatoli Bukreev och längst uppe Peter Mezger på väg in i Bottleneck, 30 juli 1993. Jag nådde toppen som nr fyra, och uttrycket "taken to the summit" är stilmässigt relevant, då varje par fötter framför mig konsoliderade fotspåren och underlättade "klättringen". Vi var utan förplacerade fasta rep ifrån läger tre (7300 m). Peter och Anatoli fäste 40 meter horisontellt vänster 10 m ifrån Bottlenecks utsteg. (Självfallet var ett antal partier mellan ABC-läger tre utrustade med fasta rep, och en mycket bättre stil är att göra som Pierre Beghin och Christophe Profit, när de 1991 etablerade en ny tur i alpin stil. Troligen blir även K2 klättermässigt "ner-tagen" med än mer fasta rep på Abruzzi-kammen som andra normalleder, så att turistklättrarna kan komma upp och ner). Så småningom tog kollektivet ansvaret för min säkerhet på nerstigningen.
Bild: Rafael A Jensen

tualiteten att Habeler skulle velat nyttja syrgas; då hade Messner avstått från att gå med – varför ha en syrgasventil?) och på K2 1979, naturligtvis utan syrgas.

På Trango Tower etablerade H-C Doseth, F Daehli, D Kolsrud och S Åsheim en mycket svår tur 1984.

1989 • gjorde Albert, Gullich, Stiegler & Sykora på samma berg leden "The eternal Flame", där de friklättrade nästan alla replängder, vissa efter rensning, och många i hög svårighetsgrad, 7c+ / A0.

1999 • "Norwegian Trango Pulpit Direkt" (se BS nr. 104) är kanske svåraste big-wallturen i Himalaya m "klippt navelsträng"?

Alpinistpriset Piolet d'Or har gått till de, som klättrat nya projekt av teknisk svår kaliber främst i alpin stil (även på 8000-meters berg). Pristagaren M Fowler besökte Accessträffen i Bohuslän 2004.

Nyturer har alltid haft högsta plats i prestationshierarkin, och som Doug Scott sa vid sitt besök i Sverige 2006: Cirka hälften av alla 6000-meters berg är fortfarande oklättrade!

Stilarna kan kort ställas upp så här i en prestationsrangordning:

1 • Alpin stil – från bergets fot till toppen i ett svep utan fasta rep.

2 • Kapselstil – om det är svår terräng. Man använder ett läger flera nätter och har repförbindelse med det.

3 • Lättviksstil – max halva antalet läger etableras i expeditionsstil, fortsättningen och övriga läger i alpin stil.

4 • Expeditionsstil – Fasta läger byggs upp i omgångar, ofta med fasta rep på passager däremellan, snyggast utan inköpt bärrhjälp, kan avslutas med en eller två läger "en route" till toppen.

5 • Kommersiell expeditionsstil – Andra har i stort planerat förehandet, arbets-tagare gör delvis jobbet.

Klätterutvecklande

förstabestigningar i Himalaya:

1895 • A Mummery och R Thapa når cirka 6500 meters höjd på Diamir-sidans direktlinje av Nanga Parbat (8125 m).

1907 • På Kabru North/II (7338 m), grannberg m Kangchenjunga, vände C.W Rubenson och M Aas ett stenkast ifrån toppen.

1910 • Dr. A Kellas bestiger toppar i Sikkim, bla Pauhunri (7065 m) i sällskap med fyra bärare, i "lätt stil".

1915 • Eilert Sundt gör 28 september första "vinterbestigningen" av Aconcaqua (6959 m).

1924 • gör E.F Norton och T.H Sommervell en av världens starkaste insatser på Mt Everest, när de på rekognoscering traverserar in till Great Couloir och når cirka 8575 m utan syrgas, sherpas eller fotspår.

1933 • C Kircus och C Warren klättrar Bhagirathi III (6454 m) i alpin stil.

1936 • B Tilman och N Odell når toppen av Nanda Devi (7816 m), lättvikts stil.

Stark lagprestation på förstabetigning av 8000metersbergen gjordes på Makalu (8463m) 1955, när fransmännen fick upp samtliga nio franska klätterdeltagare samt sirdarn till toppen (m syrgas).

Svåraste klättringen gjordes möjligen av J Brown samma år, när han klättrade en jamspricka under toppen på Kangchenjunga (m syrgas).

På Broad Peak (8047 m) 1957 arbetade M Schmuck, F Wintersteller, H Buhl och K Diemberger sig på övre delen av berget självständigt till toppen. På de nedre delarna av berget hade de hjälp av bärare.

Redan 1953 talade kritikerna om hur expeditionsstilen vid förstabetigningen av Everest hade tagit ner berget i svårighetsgrad. Kritiken blev än tyngre i samband med att Annapurnas tekniskt svåra sydvägg 1970 belägrades i tung expeditionstil. D Whillans och D Haston klättrade till toppen, via bla 4500 m fast rep och med syrgas.

Några klättermässigt utvecklande nytopprestationer:

1956 • Via nordvästryggen bestegs Muztagh Tower av J Hartog och T Patey. Fem dagar senare nådde A Contamine, P Keller, G Magnone & R Paragot toppen via sydostryggen.

1990 satte svenskar nr 11 & 12 på toppen i självständig bärarlös expeditionstil. G Kropp fann alternativ väg mellan C1 och C2. M Nilsson ledde det svåra partiet.

1963 • W Onsoeld och T Hornbein når toppen av Everest on-sight ifrån Västryggen/Nordsidan och möter på nervägen (normalvägen/South Col-leden) tre expeditionskamrater, som gått upp via "normal-

leden" för att möta och bistå Onsoeld och Hornbein. Nu fick i stället Onsoeld och Hornbein bistå dessa. Förutom nytur (via Hornbein Coloir) gjordes härvid också första traversen av toppen. Möjligen tidernas starkaste syrgasbestigning av Everest.

1976 • Changabangs västsida klättrades av P Boardman och J Tasker i Kapsel-stil (hämtat ifrån främst Yosemite Big-wall klättring).

1977 • J Porter och A McIntyre främst följde W Kurtyka på nyturen Cyclotron i ren alpin stil upp 2500 m klättring på Kohe Bandaku.

1981 • W Kurtyka, J Porter och A McIntyre gjorde nytur på Changabangs nordsida i alpin stil.

1984 • H Kammerlander och R Messner utförde den första travers av två separata åttatusenmetersberg, när de besteg Gasherbrum I och efter en veckas klättring gick ner Gasherbrum II (1996 gjorde J C Lafaille prestationen solo på 72 timmar!).

1984 • forcerar Katalanerna E Lucas och N Bohigas på sex dagar i alpin stil mycket svår terräng på en nytur uppför Annapurnas Sydvägg.

1985 • W Kurtyka och R Schaur klättrade on-sight i alpin stil en outstanding linje på Gasherbrum IVs västvägg till cirka 100 meter under toppen, och ner. Tio dagar i tekniskt krävande terräng med all utrustning i de egna säckarna! Prestationen är än i dag en normsättande parameter för världsprestationer!

1987 • M Fowler och V Saunders satte fasta rep på de två första replängderna av Spantiks nordpelare, vilade vid foten och klättrade efter de två reporna "den gyldna pelaren" i alpin stil.

Faking?

1990 • T Césen klättrade solo Lhotse sydvägg, där tolv tidigare försök misslyckats. Kanske en av de hittills mycket starka prestationerna, trots han ev var på fel topp?

Nepal anses vara bland de mer korrupta länderna. Vittnesmål från människor i samhällen utan rimliga möjligheter för utveckling, får anses kunna köpas för en handfull dollar, bidrag till barnhem och skolor eller dylikt. Eller – varför inte erbjuda att sälja sitt vittnesmål, om man kan få samhällelig utveckling i byte?

"Topp-samling" (peak-bagging)

1983 • J Kukuczka och W Kurtyka klättrar Gasherbrum I, II och III på en enda expedition.

1985 • Rikemannen D Bass når med D Breashers toppen av Everest (m syrgas) och hade med hjälp av guider klättrat varje kontinents högsta topp (Kosciusko-varianten).

1986 • R Messner hade klättrat sin 14:e huvudtopp över 8000 meter. Nr 13 och 14 via normalvägarna, på flera av de 12 första något nytt.

1987 • J Kukuczka hade klättrat alla 14 toppar över 8000 m, och gjort det via nytur eller som första vinterbestigning förutom Lhotse, där han 1989 föll högt uppe på Sydväggen i ett nytursförsök.

1992 • klättrade nordmännen nästan fem fjell – Mt Elbrus, Kilimanjaro, Puncak Jaya, Aconcaqua (till 6500m) och Denali – på fem veckor.

– W Rutkiewicz fösvann på Kangchenjunga. Innan dess hade hon klättrat åtta 8000 m berg (syrgas på Everest 1978) samt förstabetigningen av G III 1975. Kangchenjunga var tänkt som det första av åtta stycken 8000 metersberg på hennes "Dreamtour".

1997 • P Y Seok besteg Dhaulagiri, Gasherbrum I, Gasherbrum II och Cho Oyu.

2006 • D Griffith satte världsrekord på Messner-varianten av Seven Summits.

Dålig stil

1954 • A Compagni och L Lacedelli besteg K2 (8611 m, m syrgas). Utan sportmannaskap svek de W Bonattis möjligheter att delta i förstabetigningen.

BÖCKER som Himalaya Alpine Style och My vertical world ger inblick i utvecklingen av Himalayaklättringen.

The Shining Mountain är fortfarande en favoritbok. Boardman och Tasker gav sig självständigt i kast med ett tekniskt svårt projekt och i kraft av erfarenhet och hög klätterteknisk kapacitet gjorde de en nytur på Changabang. Vid min läsning 1982 var det en inspiration i samklang med en toppprestation i tiden. Även om jag ej klättrade 5.12 som D Bidner, satte jag mig mål utifrån deras förförande.

Historik och samtidsupplevelse av händelseförlopp ändras ständigt till följd av ny information och ändrade perspektiv. Allmänheten och flertalet skribenter i Sverige är utan min expeditions-referenserfarenhet, vilket i allmänmedia släppt fram vältalande och historikvileledande aktivister, vars tekniska klätterkapacitet nästintill är ett oskrivet kapitel.

Främst har P Leje, E Hellström-Boström, O Sandstig och S Venables min respekt för bidrag till nutida svensk klätterhistorik. Läs gärna No shortcut to the top av E Viesturs.

Text: Rafael A Jensen